

Sammanfattning

En arbetstagare har avskedats från sin anställning hos SJ AB. Som grund för avskedandet har åberopats dels att han i personliga brev samt inlägg på sitt fackförbunds öppna hemsida har gjort sig skyldig till kränkande och hotfulla uttalanden mot sina medarbetare, dels att han hotat en person i arbetsledande ställning. Tvist har uppkommit om avskedandet har varit lagligen grundat.

ARBETSDOMSTOLEN

DOM
2011-06-15
StockholmDom nr 57/11
Mål nr A 76/10

KÄRANDE

Svensk Lokförarförening, 802457-1399, Folkungagatan 5, 692 35 Kumla
Ombud: advokaten Ulf Holmberg, Advokaterna Arnstedt Holmberg Wiberg,
Kungsgatan 29, 111 56 Stockholm

SVARANDE

1. Almega Tjänsteförbunden, Box 55545, 102 04 Stockholm
2. SJ AB, 556196-1599, 105 50 Stockholm
Ombud: arbetsrättsjuristen Antje Dederling, Almega AB, adress som förbundet

SAKEN

ogiltigförklaring av avskedande m.m.

Bakgrund och yrkanden

A.C. är medlem i Svensk Lokförarförening (SLFF). Mellan arbetsgivarparterna och SLFF föreligger inget kollektivavtal. A.C. har fram till dess han avskedades varit anställd hos SJ AB (SJ) och sysselsatts med arbete som omfattas av annat kollektivavtal som SJ är bundet av. SJ är medlem i Almega Tjänsteförbunden.

A.C. avskedades från sin anställning den 19 februari 2010. Tvist har uppkommit om avskedandet har varit lagligen grundat.

SLFF har yrkat *i första hand* att Arbetsdomstolen ska

1. ogiltigförklara avskedandet av A.C., samt
2. förplikta SJ att till A.C. utge allmänt skadestånd med 150 000 kr jämte ränta enligt 6 § räntelagen från den 19 april 2010 till dess betalning sker.

För det fall Arbetsdomstolen ogiltigförklarar avskedandet har SLFF även yrkat att SLFF ska förbehållas rätten att i framtida rättegång föra talan om ekonomiskt skadestånd avseende pensionsförluster.

I andra hand, för det fall Arbetsdomstolen skulle finna att det inte har förelegat laga skäl för avskedande men väl saklig grund för uppsägning, har SLFF yrkat att Arbetsdomstolen ska förplikta SJ att till A.C. utge

1. ekonomiskt skadestånd med sammanlagt 378 561 kr jämte ränta enligt 6 § räntelagen på 9 381 kr från den 29 februari 2010, på 31 270 kr från utgången av respektive kalendermånad med början den 31 mars 2010 och fram till den 30 november 2010, på 32 500 kr från den 31 december

- 2010, på 32 500 kr från den 31 januari 2011 samt på 23 119 från den 28 februari 2011, allt till dess betalning sker,
2. allmänt skadestånd med 50 000 kr jämte ränta enligt 6 § räntelagen från den 19 april 2010 till dess betalning sker, samt
 3. 8 339 kr avseende bruttobonus för år 2009 jämte ränta enligt 6 § räntelagen från den 19 april 2010 till dess betalning sker.

Arbetsgivarparterna har bestritt käromålet. De har vitsordat angivna månadslönebelopp, bonusbeloppet och sättet att beräkna ränta. De har inte vitsordat något belopp avseende allmänt skadestånd.

Parterna har yrkat ersättning för rättegångskostnader.

Till utveckling av sin talan har parterna anfört i huvudsak följande.

SLFF

Det bakomliggande händelseförloppet

A.C. har varit lokförare i cirka 30 år. Även hans far och farfar var lokförare. Han har lärt känna svensk järnvägsdrift under olika epoker och driftsförhållanden då verksamheten till skillnad från tidigare nu drivs i bolagsform. Särskilt under senare tid har han märkt hur SJ:s driftsäkerhet, arbetsmiljö och kundfokusering har försämrats, vilket har gjort honom bekymrad. Han har under lång tid framfört konstruktiv kritik mot SJ och han har även varit fackligt aktiv. Debatten har varit häftig och ibland spydig. A.C. har bl.a. engagerat sig i lokförarnas pensionsvillkor, påtalat problem med igenmurade förarrutor på tågen i getingtider samt reagerat mot standarden på tågens toaletter och hanteringen av kvarglömt gods. Han har också varit mycket aktiv på SLFF:s öppna debattforum ”Planket”, som kan nås via SLFF:s hemsida.

År 2005 fick A.C. problem med hälsan. Han hade arbetat intensivt både som lokförare och med fackliga frågor och uppvisade symtom på utbrändhet. Företagsläkaren K.W. skrev ett intyg där hon redogjorde för A.C:s stressrelaterade besvär och vädjade om förståelse för dessa vid schemaläggningen avseende A.C. Trots detta avslag SJ A.C:s krav om vissa förändringar i hans schema.

Sommaren 2009 tillträdde P.C. (då med efternamnet L.) som chef för SJ Division Trafik. A.C. uppmärksammade detta och såg det som en möjlighet att inleda en dialog rörande hans olika förbättringsförslag. Från och med den 3 juni 2009 tog han flera gånger kontakt via mejl med P.C., som också svarade honom vid flera tillfällen. Efter den 18 juni 2009 slutade P.C. emellertid att svara A.C. Från detta datum fick A.C. överhuvudtaget ytterligare få svar från de personer han skrev till, dvs. man ”lade locket på”.

Avstängningen av A.C.

Den 7 juli 2009 blev A.C. avstängd under två och en halv månad, eftersom han enligt arbetsgivaren skulle utgöra någon form av säkerhetsrisk. Den verkliga anledningen till avstängningen var emellertid att A.C. hade varit fackligt aktiv. Han är inte den ende lokförare som har utsatts för avstängning på detta sätt. Lokföraren P.H. avstängdes under maj och juni 2009 på grund av att han inom SEKO hade varit aktiv i sin kritik av SJ. A.C. beordrades att genomgå en läkarundersökning, vid vilken han förklarades vara fullt frisk. Han har inte fått något svar på sina frågor – ställda bl.a. per mejl till P.C. – om varför han skickades på undersökning och han är övertygad om att det var en reaktion på den kritik som han hade framfört. I november 2010 skrev företrädaren för lokförarföreningen i Malmö E.K. till styrelseledamöter i SJ och påtalade att personal som tagits ur tjänst och beordrats att genomgå undersökning borde få reda på anledningen till detta.

Det fortsatta händelseförloppet

Efter den 17 september 2009 hävdades avstängningen och A.C. återgick i sitt arbete som lokförare. Han fortsatte sina försök att kommunicera med olika beslutsfattare inom SJ. Han skrev tre brev till verkställande direktören J.F. men fick inget svar. Han skrev fyra brev till chefen för ombordservice M.L. och fick bara ett svar. Han skrev sju brev till chefen för internkommunikation M.E. och fick två svar. Kommunikationen mellan A.C. och M.E. var helt normal, vilket visar att A.C. reagerar normalt när han bemöts normalt. C.S., chefredaktör för tidskriften Kupé, svarade A.C. genom att skriva på ”Planket” på internet. När B.D. tillträdde som ekonomichef uppgav hon bl.a. att hon ville vara en synlig ledare. A.C. tyckte att det lät bra och han skrev nio brev till henne men fick inget svar. A.C. upplevde sig som djupt kränkt under hela hösten 2009, då han förstod att någon hade beordrat ”locket på”. Hans frustration ökade och ordval, liknelser och bedömningar hårdnade i hans skrifter.

Händelsen på en perrong på Malmö Central

Den 8 december 2009 mötte A.C. produktionsledaren M.J. på en perrong på Malmö Central. M.J. hade till uppgift att kontrollera lokförarnas arbete, en syssla som påminner om den som innehas av en tidsstudieman och som är ungefär lika impopulär. A.C. frågade M.J. om denne var ute och jagade personal, varvid M.J. svarade ja. A.C. frågade om M.J. visste vilka risker han tog. M.J. frågade då om A.C. hotade honom och A.C. svarade att det gjorde han inte. A.C. avsåg inte att hota M.J. och hans uttalande kan inte heller ha uppfattats som ett hot.

Kritikrätten

A.C. har ett långt arbetsliv bakom sig. Han är van vid att hårda ord har använts utan att detta har uppfattats som vare sig personangrepp eller hot. Att en hårdare ton har godtagits inom SJ utvisas även av viss uppmärksammas reklam från SJ Service Academy. En tidigare öppen attityd inom SJ har numera brutits. Rätten att kritisera en aktör som utför samhällsviktiga funktioner måste dock vara omfattande. Han har inte vid något tillfälle fått någon

varning för sitt sätt att uttrycka sig. När han den 14 december 2009 fick kallelse till ett möte med P.C. och P.B. trodde han att ledningen äntligen hade bestämt sig för att tala med honom om hans kritik och kanske även redovisa skälet till avstängningen av honom. I stället fick han det beskedet att arbetsgivaren hade för avsikt att avskeda honom.

Sammanfattning av grunderna för talan

A.C. har inte hotat M.J. eller någon annan person som arbetsgivarparterna har påstått. De mejl och inlägg som han har skrivit har utgjort saklig kritik, som han har haft rätt att framföra. Han har inte grovt åsidosatt sina åligganden mot arbetsgivaren. Det har därmed inte funnits skäl för avskedande. Det har inte heller förelegat saklig grund för uppsägning av A.C. Avskedandet ska förklaras ogiltigt och SJ ska förpliktas att betala allmänt skadestånd till A.C.

För det fall Arbetsdomstolen skulle finna att det förelegat saklig grund för uppsägning av honom, har det i vart fall inte förelegat laglig grund för att avskeda honom. SJ ska i sådant fall förpliktas att betala allmänt skadestånd till A.C. för det felaktiga avskedandet samt ekonomiskt skadestånd motsvarande lön under den uppsägningstid, som han hade haft rätt till, samt s.k. bruttobonus för år 2009.

Arbetsgivarparterna

Det bakomliggande händelseförloppet

A.C. har arbetat som lokförare i cirka 30 år, är aktiv medlem i SLFF och har varit mycket engagerad i SJ:s verksamhet. Han har kommit med flera förbättringsförslag, som ibland har godtagits och lett till åtgärder. A.C. har haft ett ganska raljerande sätt. Fram till omkring månadsskiftet oktober/november 2009 har det dock inte förekommit att han hotat eller kränkt medarbetare. SJ känner inte igen påståendet om att det skulle råda en aggressiv eller hård ton mellan de anställda inom SJ.

Under sommaren, hösten och början av vintern 2009 skickade A.C. ett oräkneligt antal mejl till personer med ledande ställning inom SJ. Dessa mejl lades, liksom andra inlägg från A.C., ut på SLFF:s öppna debattforum som var och en kan ta del av.

Tonen i mejlen och inläggen var raljerade, vilket också påpekades av P.C. i dennes svarsmejl. Med tiden blev A.C:s påhopp alltmer raljanta och övergick efterhand till direkta kränkningar, personangrepp och hot. Detta var något som A.C. inte tidigare hade ägnat sig åt och av mejlen framgår tydligt hur hans beteende förändrades mot slutet av oktober eller början av november 2009. I många fall utgör hans inlägg rent förtal.

De personer som utsattes för A.C:s kränkningar var chefen för Division Trafik P.C. (tidigare med efternamnet L.), chefen för ombordservice på X 2000 M.L., ekonomidirektören B.D., chefen för Division Service H.A.,

verkställande direktören J.F. samt lokföraren och ordföranden i personalorganisationen ST T.W. P.C., B.D. och H.A. ingick samtliga i den strategiska ledningsgruppen och rapporterade direkt till verkställande direktören.

SLFF menar att de personer som A.C. har skrivit till eller riktat sig till i sina inlägg, har varit skyldiga att besvara mejlen och inläggen. SLFF synes göra gällande att det faktum att svar uteblev, har gett A.C. rätt att uttrycka sig aggressivt och kränkande. Det finns emellertid ingen skyldighet att besvara vare sig mejl eller inlägg på ett debattforum. Ett uteblivet svar kan vara frustrerande men kan aldrig legitimera en kränkning. Det rör sig för övrigt om otaliga inlägg, vilka dessutom ofta var ensidiga på så sätt att de inte innehöll något som gick att besvara.

Mycket av det som A.C. har tagit upp i sina mejl utgör sådant som SLFF skulle ha kunnat påkalla facklig förhandling om.

Avstängningen av A.C.

SJ har interna föreskrifter enligt vilka det finns en skyldighet att ta en person ur trafiksäkerhetstjänst, om det finns omständigheter som pekar på att denne inte har den behörighet, kompetens eller attityd som krävs för sådan tjänst. Att ta någon ur tjänst på sådan grund utgör ingen skuldbeläggning eller bestraffning. Mot bakgrund av att A.C. under våren 2009 hade några kortare sjukperioder utan godtagbar förklaring samt då han tidigare hade varit långtidssjukskriven på grund av utmattning, beslutade P.C. att A.C. skulle tas ur tjänst. Åtgärden var korrekt och helt i enlighet med reglerna.

Händelsen på en perrong på Malmö Central

A.C:s kränkningar eskalerade efterhand. Den 8 december 2009 hotade han produktionsledaren M.J. på en perrong på Malmö Central genom att närma sig honom och på 30 – 40 centimeters avstånd uttala: ”du står här på egen risk”. M.J. uppfattade händelsen som ett hot, blev rädd och frågade A.C. om det var ett hot men fick inte något svar.

Kritikrätten

Frågan om A.C. har överskridit sin kritikrätt är inte föremål för prövning i målet. A.C. har blivit avskedad på grund av att han har hotat och kränkt medarbetare, inte på grund av framförd kritik mot arbetsgivaren. Kritik får för övrigt inte bestå av hot och kränkningar.

SJ Service Academy

SJ Service Academy är ett dotterbolag till SJ som erbjuder tjänster inom service och kommunikation. Den reklam som SLFF har åberopat härrör från SJ Service Academy och visar således inte på något oacceptabelt språkbruk eller beteende inom SJ AB.

Sammanfattning av grunderna för bestridandet

Från slutet av oktober eller början av november 2009 har A.C. gjort sig skyldig till kränkande uttalanden och hot mot medarbetare inom SJ via mejl och på SLFF:s debattsida på internet på ett sätt som är helt oacceptabelt i ett anställningsförhållande. Hans kränkningar eskalerade efterhand och den 8 december 2009 hotade han produktionsledaren M.J. på en perrong på Malmö Central. Hans personangrepp och kränkningar via SLFF:s debattsida har fortsatt även i tiden efter avskedandet. A.C. har genom sitt handlande grovt åsidosatt sina åligganden i anställningen. Det har därför förelegat laga skäl för avskedandet.

Domskäl

Tvisten

A.C. avskedades den 19 februari 2010 från sin anställning som lokförare vid SJ. Tvisten i målet gäller om SJ haft rätt att skilja honom från hans anställning.

Arbetsgivarparterna har gjort gällande att A.C. grovt har åsidosatt sina åligganden i anställningen och att det därför förelegat laga skäl för avskedandet. Till stöd för att det varit berättigat att avskeda A.C. har arbetsgivarparterna åberopat följande. A.C. har från slutet av oktober eller början av november 2009 framställt kränkande uttalanden mot och hotat medarbetare inom SJ via mejl och på SLFF:s debattsida på internet på ett sätt som är helt oacceptabelt i ett anställningsförhållande. Han har också den 8 december 2009 på en perrong på Malmö Central hotat en produktionsledare. Hans personangrepp och kränkningar via SLFF:s debattsida har fortsatt även i tiden efter avskedandet. A.C. har blivit avskedad på grund av att han har hotat och kränkt medarbetare, inte på grund av framförd kritik mot arbetsgivaren.

SLFF har gjort gällande att det inte har funnits laga skäl för avskedande eller ens saklig grund för uppsägning. SLFF har hävdade att A.C. blivit avskedad på grund av att han under en lång tid har framfört konstruktiv kritik mot olika

uppfattade missförhållanden inom SJ. SLFF har gjort gällande att A.C. inte har hotat någon samt att han inte vid något tillfälle har fått någon varning för sitt sätt att uttrycka sig.

Utredningen

Målet har avgjorts efter huvudförhandling. Vid denna har på SLFF:s begäran förhör hållits under sanningsförsäkran med A.C. samt vittnesförhör med f.d. lokföraren P.J. och lokföraren T.N. På arbetsgivarparternas begäran har hållits vittnesförhör med produktionsledaren M.J. och personaldirektören P.B. Parterna har åberopat skriftlig bevisning. SLFF har åberopat en filminspelning.

Arbetsdomstolen behandlar under skilda rubriker vad SJ har lagt A.C. till last.

Påstådda kränkningar i mejl och på inlägg på SLFF:s debattforum

Det är ostridigt att A.C. har skrivit de mejl och inlägg som har presenterats i målet.

Av materialet framgår till att börja med att A.C. under perioden juni – juli 2009 skrev ett stort antal mejl till chefen för Division Trafik P.C., då med efternamnet L. A.C. påtalade ett flertal olika missförhållanden rörande sådant som getingmellerade frontrutor, översvämmande tågtoaletter, brister i rutinerna för bokning av hotellrum åt lokförare, brister i hanteringen av kvarglönt gods och interna felanmälningar samt flera andra problem med anknytning till bl.a. lokförarnas arbetsmiljö. Han framförde även konkreta förbättringsförslag. P.C. svarade på ett antal av mejlen, varvid han vid två tillfällen påtalade dels att A.C:s uttryckssätt uppfattades som tråkigt och nedvärderande mot kolleger och andra, dels att A.C. skulle vända sig i första hand till sin produktionsledare med sina klagomål. Han klargjorde även att det inte var acceptabelt att uttala sig på det sätt som A.C. gjort. A.C. fortsatte att skicka sina klagomål direkt till P.C.

Från slutet av september månad år 2009 har A.C. även publicerat inlägg och mejl (i materialet benämnda ”brev”) till olika personer inom SJ:s ledning på SLFF:s öppna debattforum ”Planket”, som kan nås via SLFF:s hemsida.

Exempel på A.C:s uttalanden under hösten 2009 är bl.a. följande.

Den 25 oktober 2009 framförde han följande uppmaning till SJ:s verkställande direktör J.F.: ”FÖRSVINN UT UR MITT FÖRETAG J.F. och ta packet med dig som skämmer ut mig och mina kolleger inför hela svenska folket. Det finns inget annat. FÖRSVINN!!”

Den 4 november 2009 skrev han om H.A.: ”Själv är jag ganska nöjd med att ha sagt upp A. FÖRE Wallmans. Jag var faktiskt den ende i Sverige som gav honom en chans till reträtt FÖRE han smutsade ner mitt bolag. I Japan tar företagsledare livet av sig efter att man vanärat företaget och i Kina slår

arbetare ihjäl sin företagsledning på samma grunder. Jag tycker det svenska alternativet om att avgå känns humanare.” Den 6 november 2009 skrev han om H.A.: ”Man kan ju någonstans tycka att det är ’H.A:s’ jobb att dumpa avtal, sno så mycket han kan och förnedra personalen till lydnad och underkastelse... Å andra sidan är det fackföreningens jobb att krossa ’H.A:s’ ambitioner”.

Den 5 november 2009 skrev A.C. ett brev till chefen för ombordservice på X 2000 M.L. vari han bl.a. anförde att hon misslyckats fullständigt med sitt antimobbningsarbete samt indirekt framställde henne själv som den störste mobbaren på X 2000 catering. Han skrev bl.a. följande. ”Är det i själva verket så att du inte är emot mobbing, men att du vill att ledningen ska ha ensamrätten och var det därför du inte upptäckte mobbing i ditt gamla företag, just för att man hade centraliserat och institutionaliserat mobbingen som ett styrmedel i ditt gamla företag? Är det kanske t o m så att den som är den störste mobbaren på X2000 catering är du själv?”

I ett brev till ekonomidirektören B.D. den 6 november 2009 anförde A.C. att H.A. hade ”gjort färdigt på SJAB” och att ”hans människosyn hör inte hemma i mitt företag”.

I ett brev till J.F. den 12 november 2009 framförde A.C. synpunkter av innebörden att H.A. och M.L. borde avgå men att A.C. själv avsåg att ”ta hand om” dels B.D. som var ”i kraftigt behov av samtalsterapi då hennes självbild står i sådan obalans med verkligheten (SJ-Nytts) att det finns anledning att oroa sig för hennes hälsa”, dels P.C. som A.C. ansåg hade ”tagit på sig en försörjningsbörda för resten av mitt liv, så honom rör du inte utan att ha med det i beräkningarna”. När det gällde M.L. skrev han att hon strax kommer att ”behöva gråta ut mot din axel. Låt henne gråta, men var tydlig med att det i första hand är för hennes egen skull som hon måste söka något annat jobb.” ”Hela hennes lass har stjälp och där finns ingen som kan hjälpa henne att lasta på sitt förtroendekapital igen, även om det kanske inte var världens största från början.” I samma inlägg skrev han också ”Vad det gäller dig själv F., så förstår du kanske hur din tid håller på att rinna ut. Det är alldeles nödvändigt att någon helt ny kommer in, om SJAB ska överleva.” och ”Tänk på att varje gång du väljer att fälla blicken när du möter en ombordpersonal, så är det mig du inte hälsar på. Jag tar det personligen. Och DU ska hälsa först, ifall det skulle vara jag och det kan du ju inte veta om det inte är ett fruntimmer, så därför ska du alltid hälsa först. Du ska hälsa vänligt och sitter du på tåget ska du undra ’om det är mycket folk’, ’om allt går bra’ etc. Du ska möta blicken och du ska BRY dig och engagera dig i dom människorna som betalar din lön, den tid du har kvar.”

Den 1 december 2009 skrev A.C. till P.C.:

”Det känns rätt att du byter namn, kommer bara litet tidigt enligt min mening, men tanken är rätt. Jag menar ’P.L.’ börjar mer likna ett skällsord än ett namn, något man föraktar och ser ner på. Jag hoppas namnbytet inte är ett resultat av schizofreni eller svag jaguppfattning. Jag vet ju det genom mitt intensiva umgänge med hästar och hundar att det är de rädda djuren som är de farliga djuren. Kan det vara frun som heter C. eller är det pappa L. som inte gjort sig förtjänt av att låta den store sonen

bära hans namn, kanske för mycket stryk i barndomen? ...Får du bestämma för lite hemma? Har någon varit dum mot dig så du måste ge igen?”

Den 3 december 2009 skrev A.C. till B.D.:

”Men hur gör vi nu med J.F., H.A., P.C. och M.L.? Alla 4 har jag sagt upp för bristande ledarskap, men jag är inte säker på att jag vill låta dom gå lika smärtfritt som IT-chefen. I synnerhet inte H.A., som så offensivt skadat SJs varumärke. Har du sett de två SJ academy award som han fått, dels ’årets cyniker på SJAB’ och dels SJ academys blå band; ’Den som skadat varumärket SJ bäst under året’. Ganska skojigt va? En cyniker i mästarklass, sannolikt helt utan sjukdomsinsikt. M., du vet ’antimobbingM.’ får överhuvudtaget aldrig sin personal att gå på hennes möten. Det enda hon lyckats med var programförklaringen från ett ledarskapsmöte där hon underströk att det inte var något mål att vara populär. Det har hon lyckats med fullt ut. Just nu bedriver hon någon slags utsiktslös vendetta där hon jagar personalen, ja du vet ’kristallnatten’. Det håller ju inte, så ju snabbare hon slutar desto bättre för henne själv. M. får SJ Academy award i klassen ’Årets mobbare’, vilket öde va? M. mobbar HELA PERSONALEN med sin kristallnatt, fullständigt enastående i sitt slag och säkert en fin gammal tradition från McDonald’s. Jag tror det är som skillnaden mellan mord och krig. Slår man ihjäl en människa blir man mördare, men krigar man ihjäl ett helt folk så blir man krigshjälte, jag tror det kan vara samma idé med att centralisera mobbingbeteendet. M. är absolut en lysande stjärna i sitt slag, men på SJAB får hon inte plats. Av personalen kallas hon MacM., men efter sina allt intensivare kristallnätter börjar hon få tillmålet StalinMacM. Det känns inte helt bra och det verkar som om hela hennes projekt börjar löpa amok. Befria henne B.”

Den 8 december 2009 skrev A.C. till B.D.:

”Redan i maj såg jag vart SJABs ledningsgrupp var på väg genom P.L., numera C. Jag erbjöd mina tjänster år P., ville uppriktigt hjälpa honom men han var som treåringen som själv vill knyta sina skor utan att kunna. ’Kan felv, du är dum...’, sa P. Efter ett par genomgångar fick han nog och tog tillfället i akt vid en sjukskrivning att ta mig ur säkerhetstjänst. Jag ville hjälpa honom, han tog mig ur säkerhetstjänst. Snacka om problemkille. Nu är det i vart fall för sent, skadan med varumärket SJ blir svårt att reparera. Dock... Det som måste ske utan dröjsmål och with no mercy är att avrätta H.A. offentligt. Varumärket SJ kräver det, inklusive en ursäkt om att övergreppet på Wallmans inte ska återupprepas, lön under utbildning, betald uniform och garanti till tills vidareanställning efter provanställning. Det finns inget annat. Detta ger 5% upp direkt för SJ. Som jag sa tidigare, så är M.L. helt körd hos personalen. Låt henne gå ut köksvägen lugnt och fint. Den personalpolitiska spetskompetens som hon har att erbjuda kanske kan tvingas igenom på fjortisar på McDonald’s, men på SJAB kan det liknas vid att hon ställer sig upp på ett bord på Nobelfesten och släpper en braskit samtidigt som hon ropar ’heja SJ’ – Ingen vill liksom va med henne och än mindre kan hon bära upp SJs varumärke. M:s lilla skräckregemente kan aldrig lura den stora armén. Visst kan hon tillfälligt plåga någon enskild, men det är bara kortsiktigt efter överraskning, sen bara förfinar vi strategin och lurar henne igen. Det är liksom det som är personalens styrka, att hålla samman, en styrka som vi har nytta av i ALLA sammanhang, inklusive när vi lurar M. Jag vill helt enkelt inte utsätta M., det slutar bara med sömnstörningar och tabletter. Då är det bättre att hon återvänder till sin rätta nivå så hon får sova ut. C. – Fy f-n vad han måste kosta pengar. Hur mycket slänger han ut på projiceringar där vi andra måste gå till Aktiv arbetsmedicin och Manpower för att lösa hans problem? Kan det fortsätta så? Gör han någon nytta? Slutligen den huvudansvarige generalen F. Är han för nära UN.? Är dom kompisar? Har dom spelat dubbelflipper tillsammans och druckit sprit till självkostnadspris på MUF-fester eller har UN. tillräckligt avstånd för att se vilket korplag som F. rekryterat? Här talas om skärpning inför konkurrensen och så tillsätts det figurer som inte ens skulle ha fått basa över min gödselstack. Kan UN. se det eller är han bara en mediafjolla och kompis med F.? Jag famlar mig fram. Ta fatt i detta B. Det var mer akut än jag trodde. H.A. måste gå före jul och helst också M.”

Av utredningen framgår att A.C. fortsatte med liknande inlägg på ”Planket” även i tiden efter avskedandet. I ett inlägg den 15 maj 2010 uttalade han att han såg det som en ren katastrof för företaget att J.F. fortsatte att befordra H.A. och att den människosyn som ”vit slavhandel på Wallmans vittnar om” (varmed såvitt framgått åsyftades ett evenemang för uttagning av timanställd ombordpersonal) sannolikt skulle få en smärtsam motreaktion som alla utom J.F., H.A. och U.A. skulle få betala för. Han inledde ett inlägg den 21 juni 2010 med ett citat om ”Nazisterna och deras ledning”, gick vidare med ett resonemang om att ett klokt och intelligent ledarskap handlade om att inte skapa förutsättningar för sådana människor att komma till makten, varefter han avslutade med uttalande om H.A. på SJAB. Utspelen mot just H.A. fortsatte med bl.a. ett inlägg den 30 juni 2010 som innehöll texten ”Jag undrar om H. blåser taptot i trumpetens stora utlopp och att ljudet ska komma ut genom munstycket. Då får man allt ha stora läppar och vilket ljud som pressas ut ur det lilla hålet kan vi ju bara fantisera om.”. I en skrift den 1 juli 2010 skrev A.C. ett förslag till ett innehåll i ett tänkt brev till personalen från H.A., vari den senare bl.a. bad om ursäkt för sin fullständiga okunnighet om järnväg. Den 2 september 2010 återkom A.C. till sina synpunkter på H.A:s människosyn, i det att han anförde att H.A. byggde sin chefsposition på att skapa rädsla och att han ”kanske fungerar bland Thailändare med 50 öre i timmen, men kulturkrocken med de svenska järnvägsarbetarna är en katastrof. Här finns ju trots allt ett visst människovärde kvar, även om inte H.A. fattar det.” I samma inlägg beskrevs J.F. som ”en utomordentligt värdelös chef” ... ”som överhuvudtaget inte kommunicerar.”

I ett inlägg av den 13 september 2010 beskrevs chefen för Public Affairs J.N. som en ”bebis” varjämte A.C. uttalade sig om de bristande fattningsgåvorna hos bl.a. ”högermannen F.” och ”Glade U.”

Det påstådda hotet mot M.J. den 8 december 2009

SLFF har bestritt att A.C. skulle ha hotat M.J. som arbetsgivarparterna påstått.

M.J. och A.C. har hörts i Arbetsdomstolen om det berörda händelseförloppet vid mötet på Malmö Central den 8 december 2009. De har lämnat uppgifter av väsentligen samma innebörd rörande vad som rent faktiskt förekom mellan dem. Det har därvid framkommit att de växlade några inledande ord som gav uttryck för att M.J. var där i en personalkontrollerande funktion samt att A.C. med anledning av detta gjorde ett uttalande av innebörd att M.J. löpte någon form av risk. De inför rätten återgivna ordalagen skiljer sig något åt och M.J. har inte kunnat bekräfta att mötet avslutades med att A.C., på fråga från M.J., förnekade att det varit fråga om ett hot.

M.J. har uppgivit att A.C. närmade sig honom till ett avstånd om 30 – 40 centimeter, att A.C. sade ”du står här på egen risk”, att M.J. uppfattade det som ett hot och blev skrädd samt att han frågade A.C. om det var ett hot men att han inte fick något svar.

A.C. har uppgivit att han frågade M.J. om denne var ute och jagade personal, att M.J. svarade ”ja, hurså?”, att A.C. då sade till denne ”Bara du vet vilka risker du tar” samt att A.C. på fråga från M.J. om denne hotade honom svarade att det gjorde han inte.

Även om domstolen utgår från att ordväxlingen hade det närmare innehåll som A.C. själv har redogjort för, kan Arbetsdomstolen inte finna annat än att M.J. har haft fog för att uppfatta det berörda uttalandet om de risker han tog som ett mot honom riktat hot. Att M.J. också har uppfattat uttalandet på detta sätt framgår bl.a. av att han omedelbart efter händelsen upprättade en rapport om densamma till sin chef.

A.C. har påstått att hans uttalande om de risker som M.J. tog, grundade sig på omtanke om M.J. och dennes framtida relationer till sina medarbetare. Såväl det förhållande att A.C. inte vid tillfället försökte klargöra detta för M.J., som M.J:s skildring av det sätt på vilket A.C. närmade sig honom i samband med att uttalandet gjordes, talar dock mot att A.C. haft någon välmenande avsikt med sitt uttalande. A.C:s invändning i denna del kan därför lämnas utan avseende.

Sammantaget finner Arbetsdomstolen utrett att A.C. den 8 december 2009 har uttalat hot mot M.J., som i egenskap av produktionsledare innehade en arbetsledande ställning i förhållande till honom.

Har det förelegat laga grund för att skilja A.C. från hans anställning?

Enligt 18 § anställningsskyddslagen får en arbetstagare avskedas om han eller hon grovt har åsidosatt sina åligganden mot arbetsgivaren. Därmed avses enligt lagens förarbeten sådant avsiktligt eller grovt vårdslöst förfarande som inte rimligen ska behöva tålas i något rättsförhållande.

I förarbetena till anställningsskyddslagen (prop. 1981/82:71 s. 72) framhålls att i fråga om brott som begås i tjänsten eller som annars riktas mot arbetsgivaren eller begås på arbetsplatsen finns det anledning att tillämpa ett strängt betraktelsesätt över hela arbetsmarknaden. Vidare sägs där bl.a. att våld eller hot om våld inte hör hemma i arbetsmiljön. Arbetsdomstolen har i sin praxis sett mycket allvarligt på våld och hot om våld på arbetsplatsen (se t.ex. AD 2010 nr 37 och där anmärkta rättsfall). Som Arbetsdomstolen har uttalat i tidigare domar måste man dock vid bedömningen alltid beakta omständigheterna i det enskilda fallet.

Arbetsdomstolen tar inte ställning till om hotet mot M.J., sett enbart för sig, skulle ha utgjort skäl för att skilja A.C. från anställningen utan går vidare till att bedöma betydelsen av de uttalanden som A.C. gjort i de mejl och inlägg som åberopats i målet.

I det föregående har Arbetsdomstolen redovisat delar av vad som kommit fram av utredningen i målet beträffande A.C:s beteende mot personer hos arbetsgivaren. Det har varit fråga om kränkande och nedvärderande

uttalanden, ibland i form av förtäckta hot, riktade till övervägande del mot olika personer inom SJ:s ledning.

Enligt Arbetsdomstolens uppfattning måste vid bedömningen betydande vikt läggas vid att A.C:s uppträdande har pågått under förhållandevis lång tid och fortsatt trots att arbetsgivaren åtminstone två gånger påtalat att hans språkbruk inte var acceptabelt. Hans uttalanden har till och med fortsatt i tiden efter det att han blivit avskedad.

SLFF har anfört att A.C:s uttalanden ska ses mot bakgrund av att det förekommer en tämligen hård jargong inom SJ. Arbetsgivarparterna har bestritt påståendet om att det skulle råda någon sådan jargong inom SJ. Arbetsdomstolen kan i denna del konstatera att även om vittnena P.J. och T.N. visserligen har uppgett att det inom SJ råder en tämligen hård och ”manlig” jargong lokförarna emellan, så har det inte framkommit något i utredningen som tyder på att sådana uttrycksformer som har lagts A.C. till last i målet skulle vara accepterade i relationerna mellan företagsledningen och övriga medarbetare. Tvärtom framgår det av utredningen att P.C. i två svarsmejl till A.C. har påtalat dennes, som P.C. uttryckte det, ”tråkiga stil” samt framhållit att det inte var accepterat att uttala sig nedsättande om medarbetare och andra på det sätt som A.C. gjorde.

Det förhållandet att A.C. även har framfört saklig kritik mot SJ samt att han själv har upplevt missnöje med det sätt på vilket han bemötts och behandlats av arbetsgivaren, innebär inte att hans agerande kan anses godtagbart eller försvarligt. I detta sammanhang kan särskilt framhållas att det inte har framkommit något som tyder på att beslutet att under viss tid ta A.C. ur trafiksäkerhetstjänst under sommaren 2009, har fattats på annat än korrekta grunder enligt SJ:s tillämpliga interna regelverk.

Enligt Arbetsdomstolens mening har A.C. sammantaget agerat på ett sätt som inte rimligen ska behöva tålas i något rättsförhållande. Genom sitt agerande har han grovt åsidosatt sina åligganden mot arbetsgivaren.

SLFF har framhållit att A.C. inte har fått någon varning från arbetsgivaren för sitt sätt att uttrycka sig. Enligt Arbetsdomstolens mening borde arbetsgivaren på ett tydligare sätt än som skett, ha talat med A.C. och klargjort för honom att hans beteende inte var acceptabelt och varnat honom för att hans anställning var i fara, om han inte ändrade sitt beteende. I och med det ovan redovisade ställningstagandet påverkar dock detta inte utgången i detta fall.

Vid en samlad bedömning finner således Arbetsdomstolen att A.C. genom sina uttalanden i de i målet åberopade skrifterna samt genom det mot M.J. uttalade hotet, har agerat på ett sådant sätt att det har varit berättigat att skilja honom från hans anställning genom avskedande.

Sammanfattning och rättegångskostnader

Det ovan anförda innebär att SLFF:s talan ska avslås. Vid denna utgång ska SLFF förpliktas att utge ersättning för arbetsgivarparternas rättegångskostnader. Förbundet har lämnat frågan om skäligheten av den av arbetsgivarparterna yrkade ersättningen till Arbetsdomstolens bedömning. Domstolen finner att yrkad ersättning är skälig och förbundet ska därför förpliktas att betala hela det yrkade beloppet.

Domslut

1. Arbetsdomstolen avslår Svensk Lokförarförenings talan.
2. Svensk Lokförarförening ska ersätta Almega Tjänsteförbunden och SJ AB för deras rättegångskostnader med 300 000 kr avseende ombudsarvode. På beloppet ska utgå ränta enligt 6 § räntelagen från dagen för denna dom till dess betalning sker.

Ledamöter: Karin Renman, Claes-Göran Sundberg, Mårten Holmström, Åsa Kjellberg Kahn, Rigmor von Zweigbergk, Ann-Marie Stenberg Carlsson och Anders Hammarbäck. Enhälligt.

Sekreterare: Pontus Woxner